

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 14 czerwca 2016 r.

Pozycja 413

POSTANOWIENIE z dnia 9 czerwca 2016 r. Sygn. akt Ts 25/16

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Małgorzata Pyziak-Szafnicka – przewodniczący i sprawozdawca
Andrzej Rzepliński
Piotr Tuleja,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej A.W. w sprawie zgodności:

art. 75 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, ze zm.) z art. 42 ust. 1 w zw. z art. 42 ust. 3 w zw. z art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 15 stycznia 2016 r. (data nadania) A.W. (dalej: skarżący) zakwestionował zgodność art. 75 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U.88.553, ze zm.; dalej: kk) z art. 42 ust. 1 w zw. z art. 42 ust. 3 w zw. z art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji.

2. Skargę konstytucyjną złożono na podstawie następującego stanu faktycznego sprawy. Sąd Rejonowy w W. postanowieniem z lipca 2015 r. zarządził wobec skarżącego wykonanie kary 2 lat pozbawienia wolności, wcześniej warunkowo zawieszanej. W uzasadnieniu tego rozstrzygnięcia stwierdził, że skarżący w okresie próby wszedł w konflikt z prawem na terenie Wielkiej Brytanii, gdzie został skazany za popełnione przestępstwo, a ponadto że toczy się wobec niego postępowanie przygotowawcze w Prokuraturze Rejonowej w W. W związku z tym zdaniem sądu doszło do rażącego naruszenia porządku prawnego. Sąd Okręgowy w W. (dalej: Sąd Okręgowy w W.), postanowieniem z października 2015 r. utrzymał w mocy orzeczenie sądu I instancji.

3. Z wydaniem powyższych orzeczeń skarżący wiąże naruszenie zasady określoności prawa oraz standardu rzetelnego procesu w odniesieniu do postępowania karnego mającego za przedmiot kwestię fakultatywnego zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności. Jego zdaniem art. 75 § 2 kk, na podstawie którego pozbawiono go wolności, wprowadza niedopuszczalny w państwie prawa element dowolności orzekania. Z tego względu nie spełnia

wymogu określoności czynu zabronionego, o którym mowa w art. 42 ust. 1 Konstytucji. Z treści art. 75 § 2 kk nie wynika jednoznacznie, jak zauważa, czy rażące naruszenie porządku prawnego niebędące przestępstwem może stanowić podstawę zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności warunkowo zawieszanej, jak też czy może stanowić ją przestępstwo, co do którego nie zapadł jeszcze prawomocny wyrok. W przekonaniu skarżącego kwestionowany przepis narusza ponadto zasadę domniemania niewinności i rzetelnego procesu karnego „przez takie ukształtowanie procedury sądowej, która pozwala ocenić zachowanie skarżącego, pomimo braku prawomocnego skazania”. Artykuł 75 § 2 k.k. nie przewiduje bowiem, jak wskazuje, aby do fakultatywnego zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności konieczne było wydanie prawomocnego wyroku skazującego za popełnione przestępstwo. W opinii skarżącego nieprawomocne skazanie ze względu na istnienie domniemania niewinności nie powinno stanowić podstawy decyzji niekorzystnych dla sprawy. Jak podnosi: „najpierw trzeba udowodnić winę, a dopiero potem karać”.

4. Skarżący na poparcie swojego stanowiska przywołuje poglądy doktryny dotyczące warunków, jakie w świetle art. 42 ust. 1 Konstytucji, musi spełniać przepis karny, wyznaczających zakres dopuszczalnego stosowania norm o charakterze blankietowym. Zaznacza przy tym, że ze wskazanego przepisu Konstytucji wywodzi się nakaz takiego określenia znamion typu czynu zabronionego w akcie prawnym rangi ustawy, aby nie budziło wątpliwości zarówno adresata normy prawnej, jak i organów stosujących prawo to, czy określone zachowanie *in concreto* wypełnia te znamiona. Zdaniem skarżącego art. 75 § 2 kk – który posługuje się terminem „rażąco narusza porządek prawny” – jest wadliwie zredagowany przez ustawodawcę, albowiem umożliwia daleko idącą swobodę interpretacji znamion czynu zabronionego, dlatego nie może być traktowany jako spełniający wymóg określoności na gruncie art. 42 ust. 1 Konstytucji.

5. Skarżący wniósł ponadto o wydanie postanowienia o wstrzymaniu wykonania orzeczenia Sądu Okręgowego w W. z października 2015 r. utrzymującego w mocy postanowienie Sądu Rejonowego w W. z lipca 2015 r. Wskazał, że przekazanie tych orzeczeń do wykonania spowodowało pozbawienie go wolności, co oznacza, że ich dalsze wykonywanie mogłoby wywołać skutki nieodwracalne dla skarżącego. Jego zdaniem także interes publiczny przemawia za wstrzymaniem wykonania kary.

6. Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 3 lutego 2016 r. wezwano skarżącego do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej, przez m.in. określenie, w jaki sposób w sprawie skarżącego została naruszona zasada domniemania niewinności.

7. W piśmie procesowym nadesłanym w celu uzupełnienia braków skargi konstytucyjnej skarżący raz jeszcze wskazał, że naruszenie zasady domniemania niewinności upatruje w wydaniu orzeczenia w przedmiocie zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności warunkowo zawieszanej w oparciu o informację, że skazany wszedł w konflikt z prawem na terenie Wielkiej Brytanii (sam wyrok nie został do Polski nadesłany). Sąd uwzględnił przy tym okoliczność, że przeciwko skarżącemu toczy się postępowanie przygotowawcze (choć jeszcze nie wniesiono aktu oskarżenia). Skarżący podkreśla, że „ponosi skutki prawne” swojego zachowania naruszającego porządek prawny, pomimo że fakt ten nie został stwierdzony prawomocnym wyrokiem.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Skarga konstytucyjna jest środkiem ochrony indywidualnych praw i wolności o charakterze podmiotowym. Jej rozpatrzenie jest możliwe po spełnieniu licznych warunków wynikających bezpośrednio z art. 79 ust. 1 Konstytucji, a doprecyzowanych w ustawie z 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U.2016.293; dalej: ustawa o TK). Merytoryczne rozpoznanie skargi konstytucyjnej uzależnione zostało od uprawdopodobnienia przez skarżącego, że na skutek wydania orzeczenia na podstawie kwestionowanego przepisu doszło do naruszenia jego konstytucyjnego prawa podmiotowego lub konstytucyjnej wolności, które to naruszenie wynika z niekonstytucyjnej treści zaskarżonej regulacji. W analizowanej skardze stanowiącej przedmiot wstępnej kontroli powyższa przesłanka nie została spełniona.

2. Skarżący zarzuca art. 75 § 2 kk w pierwszej kolejności naruszenie art. 42 ust. 1 Konstytucji. W uzasadnieniu przedstawionego zarzutu podnosi, że kwestionowana regulacja posługuje się wyrażeniem niedookreślonym „rażące naruszenie porządku prawnego”, którego użycie w przepisach karnych jest niedopuszczalne, jak też, że nie rozstrzyga ona, czy na potrzeby fakultatywnego zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności warunkowo zawieszzonej popełnienie przestępstwa ma być potwierdzone prawomocnym wyrokiem skazującym, czy też nie. Skarżący odwołuje się przy tym do licznych wypowiedzi w doktrynie i orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego wskazujących na konieczność precyzyjnego formułowania znamion typu czynu zabronionego. Tak postawiony zarzut należy uznać za oczywiście bezzasadny. Art. 75 § 2 kk określa bowiem nie znamiona typu czynu zabronionego, tylko przesłanki podjęcia decyzji o zarządzeniu wykonania kary pozbawienia wolności dotychczas warunkowo zawieszzonej. Przesłanki te nie ustanawiają – wbrew temu, jak zdaje się przyjmować skarżący – żadnego typu czynu zabronionego, o którym mowa w art. 42 ust. 1 Konstytucji. Spełnienie tych przesłanek przez zachowanie sprawcy nie oznacza też, że zostanie mu za nie wymierzona kara. Instytucja warunkowego zawieszenia kary pozbawienia wolności przynależy do kategorii środków probacyjnych. Jak podkreśla się w doktrynie: „Ustawodawca trafnie wydobyl jako wyróżniającą je cechę ich warunkowość, polegającą na tym, że sprawcy oferuje się ze względów szczególnoprewencyjnych korzystniejsze ukształtowanie następstw, jakie dotyczą go w wyniku popełnienia przestępstwa, z tym że ta decyzja sądu nie ma charakteru ostatecznego. Zapada ona, pod warunkiem że sprawca dokona czegoś pozytywnego lub przynajmniej powstrzyma się od zachowań ocenianych negatywnie. Od spełnienia tych warunków zależy albo utrwalenie zaoferowanej sprawcy korzystniejszej sytuacji, albo też groźba powrotu do mniej korzystnego stanu poprzedniego.” (B. Kunicka-Michalska, S. Lelental, A. Marek, J. Skupiński (w:) *System Prawa Karnego, Kary i środki karne. Poddać sprawcy próbie*. Tom 6, red. M. Melezini, s. 1130-1131) Warunkiem koniecznym warunkowego zawieszenia kary pozbawienia wolności zgodnie z art. 69 § 1 kk jest pozytywna prognoza kryminologiczna. Zawieszenie wykonania tej kary możliwe jest bowiem tylko w wypadku, gdy jest to wystarczające dla osiągnięcia wobec sprawcy celów kary, a w szczególności dla zapobieżenia powrotowi do przestępstwa. Zaistnienie przesłanek, o których mowa w art. 75 § 2 kk, tj. rażące naruszenie porządku prawnego, a w szczególności popełnienie przestępstwa, uzasadnia korektę postawionej wobec sprawcy oceny, dotyczącej prognozy kryminologicznej i przyjęcie, że nie ma podstaw do rezygnacji z wykonania orzeczonej wcześniej kary pozbawienia wolności. Taka konstatacja zaś uzasadnia podjęcie decyzji o zarządzeniu wykonania kary pozbawienia wolności warunkowo zawieszzonej. Nie budzi zatem w tym kontekście żadnych wątpliwości, że skarżący nie wykazał, by w jego sprawie doszło do naruszenia zasady określoności prawa wynikającej z art. 42 ust. 1 Konstytucji, dlatego że przepis, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie, oznaczone w skardze jako osta-

teczne, wprowadzie jest przepisem karnym, ale nie zawiera ani znamion typu czynu zabronionego, ani kary grożącej za popełnienie zachowania realizującego znamiona typu czynu zabronionego. Skarżący nie wykazał ponadto, że wskazane w uzasadnieniu sądu II instancji zachowanie skarżącego, tj. prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środków odurzających, budzi wątpliwości co do tego, czy można je uznać za rażące naruszenie prawa, o którym mowa w zaskarżonym przepisie. Tylko w takim przypadku można by przyjąć istnienie konkretnego, a nie tylko abstrakcyjnego naruszenia przysługującego skarżącemu konstytucyjnego prawa. Oczywiście bezzasadne jest ponadto twierdzenie zawarte we wniesionej skardze konstytucyjnej, zgodnie z którym zaskarżony przepis nie precyzuje, czy rażące naruszenie prawa niebędące przestępstwem może stanowić podstawę rozstrzygnięcia w przedmiocie zarządzenia wykonania kary warunkowo zawieszanej. Takie stanowisko nie znajduje potwierdzenia ani w poglądach doktryny, ani w orzecznictwie sądowym. Także z powołanego przez skarżącego orzeczenia Sądu Apelacyjnego w K. wynika, że popełnienie przestępstwa stanowi najbardziej jaskrawy przejaw naruszenia porządku prawnego. Jak jednak sąd podkreślił, naruszenie to może przybrać także inną formę.

3. Skarżący formułuje ponadto zarzut naruszenia przez zakwestionowaną regulację zasady domniemania niewinności przez dopuszczenie możliwości zarządzenia wykonania kary warunkowo zawieszanej na podstawie nieprawomocnego skazania za przestępstwo. Wystąpienie takiej sytuacji jest prawdopodobne, gdyż zaskarżony przepis nie wymaga dla podjęcia wykonania zawieszanej kary pozbawienia wolności *ekspresis verbis* prawomocnego skazania za przestępstwo. Nie budzi wątpliwości, że kwestionowana norma wywołuje w tym kontekście kontrowersje w doktrynie. Podkreślić jednak należy, że nawet autorzy, którzy nie wymagają prawomocnego skazania dla przyjęcia, że doszło do wypełnienia spornej przesłanki, wskazują jednoznacznie na konieczność wydania wyroku skazującego (zob. S. Hypś, komentarz do art. 75 kk, pkt III, teza 14; (w:) *Kodeks karny. Komentarz*. red. A. Grześkowiak, wyd. 4, 2016, Legalis) albo konieczność stwierdzenia popełnienia przestępstwa przez sąd w ramach jego samodzielności jurysdykcyjnej (art. 8 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, Dz.U.88.555, ze zm.; dalej: *kpk*), która jednocześnie jest ściśle związana z zasadą swobodnej oceny dowodów (art. 7 *kpk*) (zob. np. wyroki Sądu Apelacyjnego w Krakowie z: 7 sierpnia 1999 r., sprawa II AKZ 300/99, OSA 2000, nr 3, s. 30; 24 września 2004 r., sprawa II AKZ 572/04, KZS 2004, nr 9, poz. 44, s. 27; 24 listopada 2009 r., sprawa II AKZ 1060/09, KZS 2010, nr 1, poz. 26).

4. Trybunał Konstytucyjny przypomina, że zarzut niekonstytucyjności zaskarżonego przepisu, w tym przypadku jego sprzeczności z zasadą domniemania niewinności, nie może samoistnie uzasadniać merytorycznego rozpoznania wniesionej skargi konstytucyjnej. Z konstrukcji skargi konstytucyjnej wynika bowiem, że nie można kontrolować w trybie tego środka prawnego kwestionowanego w niej przepisu, jeżeli jego niekonstytucyjna treść nie doprowadziła do wydania w sprawie, w związku z którą została ona złożona, rozstrzygnięcia naruszającego konstytucyjne prawa lub wolności. Zdaniem skarżącego kwestionowana w skardze regulacja narusza zasadę domniemania niewinności, albowiem – jak wskazano to już wyżej – nie precyzuje, czy stwierdzenie faktu popełnienia przestępstwa powinno nastąpić na podstawie prawomocnego orzeczenia, czy nie. W niniejszej sprawie podstawą wydania postanowienia o zarządzeniu wykonania kary pozbawienia wolności warunkowo zawieszanej było jednak rażące naruszenie przez skarżącego prawa, uzasadniane faktem skazania go przez sąd angielski za prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego. Niezasadne jest zatem twierdzenie, że podstawą odwieszenia kary był sam fakt, że skarżący wszedł w konflikt z prawem na terenie Wielkiej Brytanii, jako że było nią popełnienie przez niego określonego przestępstwa w tym kraju. Podkreślić należy przy

tym, że powołanie się w uzasadnieniu wydanego przez sąd orzeczenia na to, że resocjalizacja w warunkach wolnościowych nie przynosi pozytywnych rezultatów oraz na okoliczność prowadzenia postępowania przygotowawczego w Prokuraturze Rejonowej w W. nie oznacza, że sąd przesądził, iż sprawca popełnił jeszcze jedno przestępstwo. A tylko w takim wypadku można by było mówić o naruszeniu zasady domniemania niewinności. Zasadność powołania tego ostatniego argumentu w perspektywie przesłanek opisanych w art. 75 § 2 kk może w istocie budzić wątpliwości, ale ocena stosowania prawa przez orzekające w sprawie organy znajduje się poza zakresem kompetencji Trybunału Konstytucyjnego. Zwrócić ponadto należy uwagę, że ustawodawca nie wymaga dla zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności warunkowo zawieszanej stwierdzenia, że skazany popełnił kolejne przestępstwo. Wystarczające jest bowiem wykazanie, że skazany swoim zachowaniem rażąco naruszył prawo. Ocena, czy dane zachowanie w rzeczywistości stanowi rażące naruszenie prawa leży w kompetencji sądu orzekającego w sprawie (stanowi stosowanie prawa) i poddana jest jedynie kontroli instancyjnej. W tym kontekście podnoszone w skardze zarzuty wysunięte przeciwko temu, w jaki sposób sąd procedował w sprawie skarżącego (tzn. nie czekając na doręczenie wyroku wydanego w Wielkiej Brytanii) nie mają znaczenia dla oceny, czy zostały spełnione przesłanki skargi konstytucyjnej.

5. Reasumując Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że nie ma podstaw do uznania, że przez wydanie w sprawie, w związku z którą wniesiono skargę konstytucyjną, postanowienia o zarządzeniu wykonania kary pozbawienia wolności warunkowo zawieszanej doszło do naruszenia zasady domniemania niewinności.

W tym stanie rzeczy, na podstawie art. 77 ust. 3 pkt 3 i 4 ustawy o TK, Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

Ponadto Trybunał stwierdza, że ze względu na odmowę nadania dalszego biegu rozpatrywanej skardze konstytucyjnej wnioszek o wydanie postanowienia tymczasowego wstrzymującego wykonanie orzeczenia Sądu Okręgowego w W. z października 2015 r. utrzymującego w mocy postanowienie Sądu Rejonowego w W. z lipca 2015 r. nie może zostać pozytywnie rozpatrzony.